

POGAJAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOV

8. číslo · ISSN 0032-4132

Budyšin, awgust 1982

Lětnik 33

Bibliske rozpominanje:

A to je dobyće, kotrež je swět přewinyło, naša wěra!

1 Jan 5, 4

Tute hrono wupružuje dobyćersku do-
wěru. Dwě wěcy stej mi w nim wob-
myslnja hódnej:

K přenjemu: Nam njeprípovědźuje so
dobyće w přichodě, ale zwěsća so: naša
wěra je hižo přewinyła!

K druhemu: Njerěka, zo smy my wě-
rjacy dobyli, ale naša wěra. To rěka, na-
ša wěra je dale hač my sami. Wěra je
zmužite skoenje do přichoda Božeho.
We wěrje stejimy takrjec na koncu tych
stawiznow, kotrež chce Bóh z nami činić.
Smy we wěrje hižo tam došli, hdžež
je so stonanje tuteje zemje hižo přewo-
broćilo do chwělnneho kěrłuša.

Wěrić rěka, kruće so na to dowěrjeć.
zo steji na koncu wšěch našich pućow
Bóh. Na koncu nima smjerc poslednje
słowo, ale Bóh. Hdyž napjelnja nas tuta
wěstosć, potom móžemy na našu přitom-
nosć z hinašimi woćemi hladać. Zawěsće
našu přitomnosć njeprěkrasnymi. Runje
nawopak! We wěrje hakle dobudžemy
móc, stracham našeho časa mužnje so
stajić. Bjez wěry dyrbjeli zadźělować:

Hdyž slyšimy džen wote dnja powěsće
wo našim džensa, dyrbimy so bjezmužni
stać. Teror a mordarstwo zdadza so w
někotrych džělach swěta stać k wšědne-
mu politiskemu srědkkej. Brónjenska in-
dustrija džěla njehaćena dale. Hižo daw-
no je wo wjele wjace rozbuhowaceje
maćizny składowaneje, hač je trjeba, cy-
lu našu zemju zničić.

Namjety k wotbrónjenju leža na bli-
dže, ale njedowěra zadźěwa, so spěšnje
hromadže sydnyć k jednanjam.

Druhdy móže nas woblézć začuće: Smy
na dróze, kotraž cyle nahle spaduje a
borzdžnje našeho woza njeprjima. Spěš-
nosć přiběra, a my njewěmy, hdže so
dróha skonči. Přińdže kriwica, w kotrež
naš woz zwroći, abo je snadź tola hišće
dypk, zo dobudžemy zaso móc nad našim
wozom wróćo.

Nětko móže pak so tež stać, zo zawj-
dže nas naše hrono k njedorozumjenju:
zo widžimy našu wěru jako móžnosć,
swět zabyć. Dyrbimy přidać, zo je so tute
njedorozumjenje w stawiznach cyrkwe
husto stało. Wopačne wukładowanje tu-
toho słowa „swět“ w tutym hronje mōh-
lo rěkać, zo je naša přitomnosć zemski
doł žalosćow, kotryž dyrbimy zabyć. Wě-
ra by potom była srědk tróštowanja, zo
móžemy so z woprawdžitosće wotwlec.
Tuta skepsanka křesćanskeje wěry je
Marxa k tomu pohnuła, wo wěrje jako
opiumje za lud rěčeć. Dyrbimy sprawno-
sće dla přidać, zo je tute spytowanje syl-
ne, mjenujcy wo tym sonič, zo sym wšěm
wěcam wučeknył. Přichadowace na wo-
pojnyh srědkach džě je, zo nazhonju w
deliriumje, zo móžu wšě zadźěwki lochce

přewinyć. Dyrbimy so pasć, zo njestanje
so z našeje wěry iluzija!

Tohodla je wažne, zo rozjasnimy sej,
što je tu ze swětom mēnjene. Swět njeje
naša zemja, žiwjenski rum, do kotrehož
je nas Bóh stajił. Swět w tutym zmysle
je w bibliji stwōrba, za kotruž smy za-
mołwići. Swět w našim teksće wozna-
mjenja naše egoistiske chcyće. Swět je
nastajenje, kotrež njewidzi ničo druge
hač přitomnosć. Z toho móže nastać
chcyćiwosć za žiwjenjom pod hesłom:
„Dajće nam jěsć a pić, dokelž jutře smy
mortwi!“ Wěra rěka, k tajkemu nasta-
jenju jasne „ně“ prajić, k nastajenju,
kotrež chce telko lošta kaž móžno dobyć.

Prawa wěra njeda so wot džensnišeho
předobyc. Hladanje do božeho přichoda
dawa sčerpłiwosć, spokojnosć. Wěmy, zo
so wuplaći, stajnje zaso něšto za přichod
činić. Wěrimy, zo su w božim kralestwje
wšě rozdžěle wotstronjene, kotrež člo-
wjekow džěla. Tohodla zwěrimy sej,
koněk tutoho přichoda do našeho džens-
nišeho žiwjenja nutř zwoprawdžić: bo-
jazliwym zmužitosć přirěčować, zbraše-
nym městno k žiwjenju dawać, dowě-
rjeć, hdžež šeri so njedowěra.

Wěmy, zo je to stajnje bój ze sobu sa-
mym. Mudrosć ludu praji: „Přećiwu se-
bi samemu wóju wjesć, je najčěža wó-
jna, sebje sameho přewinyć, je najrjeńše
dobyće.“ Wěra je móc, swoje małe a
malíčkosne strachi předobyc a sebi sa-
memu wotrosć.

Wězo njemóžemy to ze sebje sameho.
Wěra je najprjedy dar. Poskićenje, z př-
choda božeho sem přitomnosć widžeć
móc, njemóžemy sebi samym sčinić, ale
dyrbimy je sami přijimać.

Wěru njemóžemy tež zwoprawdžić ja-
ko wosobinski skutk sylnosće. Jako jed-
notliwcy njejsmy ničo. Trjebamy zhro-
madnosć a tež příklad druhich čłowje-
kow.

W tutym léce spominamy my křesće-
njo wšelakich konfesijow swjateje Hilz-
bjety z Durinskeje při příležitosći jeje
750. posmjertnin. Wona słuša bjezděla
k wusahowacym postawam křesćanskich
stawiznow wěry, a tohodla je za nas při-
hodne, zo na nju spominamy.

Wězo dyrbimy so pasć, ju romantisce
překrasnić. Stawizny wo džiwach, kotrež
su so wokoło jeje skutkow pletli, zasta-
jeja nam hladanje na to, zo bě jeje ži-
wjenje a čerpenje so zwaženje. Wona
njebu starša hač 24 lét a wumrě wučer-
pana wot swojeho džěla w domje za čer-
pjacych. Wažne je, zo je wona sčín swo-
jeho pochada a swojeho stawa přesko-
čila. Wona wuži móžnosće, nuzu chudych
a chorych wolóžić. Wona njeje ze swo-
jeho nastorka so wzdała mocy a swojeje
swójby. Wona chcyše jenož swoju móc

prawje trjebać. Dołhož bě jeje muž ži-
wy, móžeše wona zwoprawdžić socialny
program, kotryž bě tež za tehdomniše
časy příkladny. Njeje wěro. zo wona
cyle jednorje tak přeć dawaše. Wona da-
waše bohaće, ale wšo bě rozumnje pla-
nowane. Broješe wona jenož ze swojeje
žiwjenskej mocy. Tragika jeje žiwjenja
bě zaha smjerc jeje muža. Nětko rosćeše
spječowanje přećiwu njeje w jeje swoj-
bje.

Wutłóčichu ju z jeje prawow, a wona
steješe nětko před bolostnym rozsudom,
so wzdać swojeho stawa a swojich třoch
džěci, jeli chcyše swoj žiwjenski nadawk
na chorych a chudych dale wjesć. Bě to
zwonkowy čisć jeje klasy, nic jeje wo-
la, kotryž storči ju do tutoho rozdwoje-
nja.

To je to wohańbjace, zo napoži so
jej wot jeje towaršnosće tajki wopor.
Móćni čujachu, zo je jich móc wohro-
žena.

Křesćanska wěra, hdyž bjerje so wo-
na chutnje, staja stajnje móc a bohat-
stwo do prašenja!

Hilzbjeta je šla čězki puć so wzdaća.
Na tutym městnje jeje žiwjenja njesta
so džiw, tu bě wona cyle sama. Jeje po-
božnosć je tohodla někak jěra. Tutu jě-
rosć zamjelca wobrazy Schwinda na
Wartburze.

My dyrbimy džakowni być, hdyž nje-
trjebamy před tajkim konfliktom stać.
Wohańbjace je, kak potom po jeje
smjerci w domje za bēdnych w Marbur-
gu te same přiwuznistwo, kotrež bě ju
před tym zastorčilo, wšo pospyta, zo by
Hilzbjetu jako „swjatu“ přehermanko-
walo (vermarkten) a swojskim politi-
skim zaměram wužitnu sčiniło.

Tak su stawizny wěry stajnje tež pře-
wodžane wot stawiznow skepsanja na-
šeje wěry.

Lědma što z nas by konflikt mjez wi-
nowatosćemi maćerje a wołanjom k na-
slědowanju Jězusa tak přestał kaž
Hilzbjeta. Na wěstym dypku su swjeći
jara samotni. By było bjezmyslnje a by
za nas wšěch bylo přećežko, nam to-
same přicpěwać.

Ale něšto móžemy wot njeje wuknyć:
přiwótřene swědomje za nuzu najchud-
šich! Nuza na swěće njeje mjeńša hač
w času Hilzbjety. Bjez zwólniwosće k
woporam, fantazije a zmužitosće nje-
hodži so wjele činić. Tež hdyž njeń-
džemy w našim so wzdawanju tak da-
loko kaž Hilzbjeta, ale směr dyrbi tón
samy być. W tutym zmysle su swjeći cí,
kiž pokazuju puć k wěrje, kotraž je se-
bične chcyće přewinyła.

Nohcemy so sami hordžić, ale chce-
my swoje słabosće přidać. Ale nochce-
my tež wo mocy, kotraž je nam darje-
na, přemało myslić. Smy sylniši, hač
sej myslimy, hdyž džeržimy so kruće
toho:

„Naša wěra je dobyće, kotrež je swět
přewinyło!“

Docent dr. Karl-Martin Fischer †

Serbski ewangelski cyrkwinski dzeń 1982

Sobotu popołdnju

Je to dobra tradicija, zo zetkaja so sobotu před cyrkwinskim dnjom „sobudźelačerjo“ a zajimcy. Lětsa we Łazu bě jich sobotu, 26. junija wosebje wjele, mjenujcy 36!

Bohužel bě knjez Pětr Malink w chorowni, a tuž přečita jeho mandželska jeho dopomnjenki na nana a mać, kotraž možemy borze čitać w knize, kotraž wuńdže w našim ludowym nakładnistwje. Nan běše był w čežkim času fašizma farar we Łazu. Wón je so fašizmej stajil a přećiwu njemu zmužiče wojował jako wojowar wěry!

Ważny dypk popołdnju běše drje, zo jimaše so zaso jonu naš swěrný přećel pater Stanij Nawka słowa. Lubilo je so wobdźělnikam jeho słowo, zo je mjez nami wjac zhromadneho hać dźelaceho.

Patrowe mjenjenje wo Lutheru so wězo ewangelskim wobdźělnikam lubilo njeje, ale to njeje tež złé. Wšelake mjenjenja su nastork, dale za wěrnoscú pytać. Ale to dyrbjalo so runje, hdyž dže wo wobraz reformatora, mjez katolskimi a ewangelskimi Serbami chutnje činić. Hdyž maja marxisća džensa wobraz wo Lutheru — předstajany w tezach, kotraž su w septembru 1981 wušli —, kotryž maja tež zastupjerjo našeje cyrkwyje za jara dobry, potom by złé bylo, hdyž bychy naši katolscy sobuwěriwi měli wobraz wo našim reformatoru, kotryž je přičina za konfesionalnu zwadu! Snadž je dr. Błažij Nawka w diskusiji činił z tym započatk, jako spyta, mjez katolskim a ewangelskim zrozumjenjom wuznamnych wosobow našeje wěry posrědkować.

Wězo piješe so, kaž stajnje, tež kofej, a wšitcy běchu w cyłku z popołdnjom spokojom.

Swjedženske kemše

Prédowanje tutych kemšů budžemy moc w jednym z přichodnych čisłow čitać. Za chronikarjow zajimawe je, zo dźeržeše prédowanje wnučk hižo mjenowaneho fararja Jurja Malinka, wikar Jan Malink.

Wyši krajnocyrkwinski rada Ihmels postrowi nas w mjenje Sakskeje krajneje cyrkwyje. Zawěsće je so wšěm lubilo, zo je wón nawjazal na fabulu Łazowskeho fararja, našeho lubeho basnika Handrija Zejlerja wo škowrončku a prajil, zo je naš cyrkwinski dzeń spěwacy dzeń. Džakowni smy tež, zo je tež wón spominal na antifašistiski boj fararja Jurja Malinka. Dale džakowaše so wón fararjej Geratej Lazarjej za to, zo je wón tak swěru nawjedował Cyrkwinske dny.

Naspomnić chcemy hišće, zo swjećachmy lětsa zhromadnje bože wotkazanje. Myslu sej, zo bě to dobra wěc. Přemyslować mělo so snadž wo dołhosći kemšow.

Připoldniša přestawka

Wobjed bě w rjanej konsumowej korčmje při Łazowskim torhošću. Mi je słodžalo, tež to, zo možach so z mnohimi rozmotwjec.

Na farje bě mała wustajeńca wo Zejlerju. Najwažnišej eksponataj běštej za mnje rukopis Handrija Zejlerja a rysowanki pomnika, kotryž ma so klětu při Michałskej cyrkwi w Budyšinje stajić.

Spěwanje, špatneho wjedra dla w cyrkwi — wjedro njebě lětsa scyła rjane, wjele dešća —, nawjedowaše zaso

Po hłownej a skónčnej zhromadźiznje lětsa we Łazu: biskop dr. Wollstadt (z knihu w lěweje ruce) rozmotwja so z dwěmaj holanskimaj Serbowkomaj a druhimi Serbami před Łazowskej cyrkwi

na wustojnje wašnje knjez Grofa z Chasowa. Wón powědaše mjez spěwami derje prihotowane wěcy. Tež jeho přichodny syn, wikar Jan Malink, so z mudyrym słowom wobdźěli, a superintendent na wotp. Wirth wustupi dohromady tři razow, mjez druhim wo přisłowach a wo njeskutku dnja 4. februara 1929 we Łazowskej wsy rěčo.

Mi je so mjez druhim lubilo, zo zaspěwa so spěw na wosebite přeće džěsća: synk Arnda Soby přeješe sej, zo spěwamy „Zady našeje pjecy“, a tuž spěwachmy wšě štučki! „Hdyž njebudžeće kaž džěci...“!

Hłowna a skónčna zhromadźizna

Nimo kěrlušow a postrowjenja přez dotalny předsydu Gerata Lazarja slyšachmy wjacore narěče abo referaty.

Wjeseliło je zawěsće nas wšěch, zo přińdže Zhorjelski biskop dr. Wollstadt sam k nam a k nam lubje porěča. Wón je tež cyły čas mjez nami wutral. Jenož jednu sadu z jeho narěče: „Maćerna rěč hraje wulku rolu, hdyž chcedža čłowjeko sebi bliscy być!“ To je dobra sada!

Wosadny farar Meister praji w swojej narěči, zo je Łazowska wosada stajnje hišće z jeje serbskeho korjenja sem žiwa. Potom spominaše wón na před štyrnaće dnjemi zemřetu aktiwnu Serbowku Marthu Schönwaldowu. Bohužel njeje nam ničto wo tutej po wšěm zdaću dobrej Serbowce z Łaza do našeho časopisa napisał.

Farar Albert z Budyšina dźeržeše prawy referat, kajkiž wón do tutoho wobłuka tež słuša. Jeho tema bě tema cyłeho dnja: „Wěra, wěrywuznaće, serbski lud“.

Mjez druhim rěčeše wón wo horjeka mjenowanym pomniku, kotryž postaji so w Lutherowym lěce k spomnjenju na wšěch tych, kiž su nam zmóžnili, bože słowo w našej maćeršćinje slyšeć. Wón přeprósy tež na přichodny Cyrkwinski dzeń do swojeje wosady do Budyšina na 26. junija 1983.

Referat dr. Ireny Šerakoweje možemy w jednym z přichodnych čisłow čitać. Wona rěčeše wo Haňži Budarjowej, ludowej pěsnjerce.

Superintendent na wotp. Wirth dźeržeše referat wo Janu Haješu z Łaza. To bě najprjedy cyle dobre, ale rěčnik je sej sam skepsal spočatny dobry začišć

a najskerje hišće wjac: Rozprawjer njeje bohužel — abo bohudžak? — sam sobu slyšał, kak poča Wirth na kóncu swojeho referata nadobo na Serbski institut swarjeć. Slyšach jenož po tym wot wjacorych wobdźělnikow rozhorjenje a mjerzanje nad tym. Wšitcy běchu sej přezjedni, zo mamy so runje při Cyrkwinskich dnjach institutej a mnohim jeho sobudźelačerjow za mnohe přinoški a pomocy džakować a zo je Wirth sej wopačne městno a čas wuzwolil, swoju priwatnu hidu přednjesc — škoda tutoho špatneho wotchada dla!

Přichodny dypk na programje rěkaše mjenujcy: „Farar na wotp. Lazar a sup. n. wotp. Wirth zložitaј swoje zastojnstwo w předsydstwje Cyrkwinskeho dnja.“ Wo tutej změnje slyšimy tež w přichodze na tutych stronach.

Z dosłowom, modlitwu a žohnowanjom přez fararja Alberta so lětuši Serbski ewangelski cyrkwinski dzeń skónči. Cyril Pjech

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami

K. Dr. ph. Kalich, městopředsyda „Maćicy Serbskeje“, dotal diakonus při serbskej cyrkwi Swj. Michała w Budyšinje, je 2. julija za fararja při tutej cyrkwi wuzwoleny a nastupi swoje nowe zastojnstwo lětsa na Michała, dokelž tehdy dotalny farar k. Wjack wysokeje staroby dla do wotpočinka stupi.

Do Hochozy p. Picnja je za druhého wučerja w juniju 1882 postajeny k. F. Propoš z Cazowa.

Na cyrkwinej synodze Choćebuskeho wokrjesa 6. julija w Choćebuzu je so knižka rozdawała, w kotrejž bě rozprawa a prostwa sobu wocišćana, „zo dyrbjalo so cyrkwina wyšnosť za to starać, zo by každa serbska wosada tež serbskeho fararja dostała.“ — Tón samy dzeń mějachu tež wučerjo Choćebuskeho wokrjesa w Choćebuzu zhromadźiznu, w kotrejž so wjele wo serbskej šuli powědaše. „Ničto njemóžeše“, pisaju Bramborske Nowiny, „přec, zo je serbska wučba nuzna, ale małko běše tych, kotřiž z čopěju wutrobu za Serbstwo wustupichu. Haj, jedyn tam tež „na panslawismus jedernje škokašo!“
Łužica 1882 awgust

MARTIN LUTHER

Wobrazy z jeho žiwjenja

2. Z uniwersity do klóštra

Luther je dokončil svoje šulske wukublanje, wrota na uniwersitu su jemu wotawrejene. Nan bě wobzamknył, zo dyrbi Martin prawo studować. Sonješe snadź na tym: zo syn jako juristski poradźowar pola někajkeho wjercha česć a pjenjezy nańdže? Dary k tomu Martin měješe. Na kruty studentski porjad so spěšnje zwuči, wšako tež dotal wjele swobody měł njebě. Magisterske pruwowanje wotzamkny w léće 1505 jako druhí najlepší wot wšěch studentow. Nanowy sůn bě so spjelnił, měješe „študowaneho“ syna. Z luteje česćownosće započea jeho z „Wy“ narěčeć. Tola hižo štwórc léta pozdžišo přińdže wulke přeslapjenje za nana.

Luther je z Mansfelda po puću do Erfurta. Jenož někotre hodžiny je hišće wot města zdaleny. Wosrjedź polow překwapi jeho nadobo móčne njewjedro. Blisko njeho zadyri błysk do zemje. Luther njemože so na nohomaj dđeržeć a padnje. W smjertnym straše modli so k pomocnicy w njewjedrach, k swjatej Hanje. Zo by swoju modlitwu wobkručil, slubi jej: „Ja chcu być mnich.“ – A wuńdže bjez škody z njewjedra.

Luther docpěje Erfurt a je sej nje-wěsty. Ma spjelnić, štož je w hodžinje nuzy slubił? Někotři přeceljo přirěčuja, druzy wotradža. Luther pak přewinje dwěle a wostanje swojemu slubej swěrnny. 17. julija zaklepa při wrotach Erfurtskeho „Ćorneho klóštra“, hdžež bydla awgustinojo. „Džens mje hišće widźice a potom hižo ženje“, so rozžohnuje wot přecelow – a wot swěta.

Někotre dny pozdžišo dóstanje młody mnich wótry list wot swojeho nana. W nim steji, zo je zastup do klóštra přeciwo woli staršeju. Wonaj wo swojim synje wjac ničo wědžeć nochcetaj. Nan mjenuje swojeho syna zaso „Ty“, tak

jara so na njeho zlobi. Martina tutón list njetraši. Čuje so hižo jako powołany mnich a hlada zwysoka na swojeho „pohanskeho“ nana.

Awgustinski klóšter, kotremuž bě Martin Luther přistupil, měješe dwaj nadawkaj: so wo cyrkwinsku wučbu starać a nabožne žiwjenje pěstować. Wosebje wo poslednje džeše Lutherej. Chcyše ze zwučowanjom wole, z modlitwami a ze studijom Swjateho pisma wyši schodženk swjatosće docpěć. Mysleše, zo tak pozitiwnu wotmołwu namaka na swoje prašenje: „Kak wobsteju před Bohom na sudnym dnju?“ Z tutym prašenjom so hižo dołho nošeše. Wěmy, zo je hižo Erfurtskim přecelam napadnył. dokelž běše jara zrud-

ny. Sam pozdžišo praji, zo bě tehdy zrudny dla swojich hrěchow.

Přez swoje wulke prócowanje wo swjate žiwjenje napadny Luther wyšim w klóštrje. Woni wobzamknychu, zo dyrbi teologiju studować. 1507 wusweći so Luther na měšnika a započea po tym ze studijom teologije w Erfurće. Tola hižo léto pozdžišo dyrbi zastać. Wittenbergska uniwersita trjebaše wučerja filozofije, a Luther zdaše so prawy muž być. Tak džeše Luther 1508 w nadawku klóštra do Wittenberga, zo by sam studentow rozwučował. Nichtó sej tehdy njedomysli, zo budže wone městačko dla skutkowanja tutoho mnicha na lěstotki sławne po cyłym swěće.

Jan Malink

Erfurtski dom a cyrkej swj. Sewerija. Na lěwej stronje doma běše džěl něhdyšeje uniwersity přitwarjeny, hdžež Martin Luther wuknješe a wučese. Hač do džensnišeho dnja so tu katolscy duchowni wukubluja

Modlenje za wotbrónjenje w Berlinje

Su wšelake „měrowe jězby“!

Ja sym wot 17. do 20. junija sčinił tajku „měrowu jězbu“, nic pak z kolesom. ale z awtom: wot Riesa přez Lipsk do Kleinschwarzlosen. To je mała wjeska sewjernje wot Magdeburga, blisko městow Stendal a Tangermünde. Tangermünde chcyše česki kral a němski kejžor Korla IV. raz sčinić za hlowne město němskeho rajcha. Na tamnišej hrodowej hórce nad Łobjom so tohodla džensa hišće na njeho spomina.

W Kleinschwarzlosen bě so zešla mała skupina fararjow a druhich cyrkwinских sobudželaćejow z našeje republiki a ze Zwjazkoweje republiki. Wuradźowachmy wo prašenjach džěta za měr.

Njedzelu dđerzjachmy abo wobdžělichmy so na dwojich kemšach tam we wokolnje. Na jednych dyrbjach ja předować, na druhich farar z Bremena.

Popołdnju dowjezech dweju sobudželaćerjow džěta za měr do Berlina a tam wobdžělichmy so na třech kemšach na tutym dnju, na „Měrowym modlenju“, kotrež přewjedže so tak dołho kóždju njedzelu wječor w Marijnej cyrkwi při Alexu, kaž traje w New Yorku wosebita sesija UNO wo wotbrónjenju.

Wo tutym modlenju za měr chcu trochu wobšěrnjišo rozprawjeć, dokelž je mje wone chětro hnuło.

Kemše nawjedowaše farar Bruno

Schottstädt. Wón bě prjedy nawoda Gossner-Missiona w Berlinje a je w poslednimaj lětomaj w USA a Šwicarskej džětał a w nazymje přewozmjje faru blisko Berlina. Wón tež předowaše. Bě to předowanje na bibliski tekst, ale z wukładowanjom, kotrež dawaše wěriwym moc k džětu za měr. Tajke předowanja su jara třebne, dokelž džě cyrkej w nowišim času tež přez swojich wodźacych ludźi twjerdzi, zo słuša wojowanje wo měr k jeje najwážnišim nadawkam.

Potom rěčeše katolski kaplan ze Zapadneho Berlina, kotryž bě so runje z New Yorka wrócił, hdžež bě so na mjenowanym schadźowanju UNO wobdžělił.

Slyšachmy potajkim wot njeho cyle čerstwe dožiwjenja.

Najprjedy rozprawješe wo tym, štož bě w konferenčnej žurli slyšał. Tam bě so jako konkretny krok wobzamknyła „Kampanija za wotbrónjenje“. To je samo na sebi zwjeselace, ale zrudne při tym je, zo je so wona wobzamknyła, bjez toho zo bychu sej staty wo wobsahu kampanje jasne byle. Po słowje praji Zapadny Berlinjan: „Tón namjet, kiž džěše najdale, přińdže zaso jónu wot Sowjetskeho zwjazka.“ W UNO so potajkim něšto čini, a tola je, tak praji wón, čisć wotdeleka, wot masow ludow třebny, dyrbjaja wšityc čłowjekojo so wo-

sobinsce za měr a wotbrónjenje zasa-dźować.

Potom rozprawješe kaplan, kak je dožiwił přichad a přijecé přez zhromadźiznu UNO „Swětowego měroweho marša“. Tutón přinjese Olympiski měrowy woheń sobu a wobsteješe z wosebje wjele ludźi z Japanskeje. Woni přepodachu wjac hač sto milionow podpisow, wosebje wjele z Japanskeje, ale tež podpisma 13 milionow NDR-byrgarjow a najnowšeje akcije CFK w NDR, wo kotrež rozprawjachmy, běchu mjeznimi.

Wón rozprawješe dale, zo by bylo wjele wjac Japančanow tam, wosebje woporow ameriskeje atomoweje bomby, ale knježerstwo USA njebě jim dało žadyn zapućowanski wizum!

Tutón fakt pak je zdomom dopokaz za to, tak kaplan mjenješe, zo zasadźowanje každeho je wažne. Hdyž ma mjenujcy tajka swětowa moc kaž su to USA, strach před črjódku wojowarjow za měr, kiž su k tomu hišće zbrašeni, potom móžeja masy čim wjace za měr wuskutkować!

Wosebje hnujace běchu rozprawy kaplana wo zarjadowanjach na kromje wulkeje konferency.

Na mnohich z tutech zarjadowanjow wustupowachu wopory atomoweho brónjenja: ludžo z Hiroshimy a Nagasaki (tam wumrěja hišće džensa každe léto 2 000 ludźi na scěwkach bomby, wón

praji), ameriscy wojacy, kiž běchu we wotpowědnych jednotkach słužili, india- nojo, kotrychž běchu w USA nuzowali, w uranowych podkopych džělać, wo- bydlerjo kupow w Pacifiku, hdžež bě- chu USA přewjedli swoje jadrowe eks- perimenty, a skončnje zastupjerjo wo- nych 800 milionow čłowjekow, kiž wšě- dnje na swěće hlód tradaja, dokelž so brónjenja dla ničo za nich nječiní.

Won rozprawješe wo kemšach w naj- wjetšej cyrkwi New Yorka, na kotrychž běchu so zešli tysacy ludźi z džewjeć nabožinow ze wšěch džělow swěta, zo bychu swědčili wo tym, kak je jim jich wěra móc dała a nastork, něšto za wot- brónjenje činíć.

Powědaše pak nam tež wo čłowje- kach, kiž nječuja so jako wěrjacy, ale su z druhich motiwow wojowarjo za měr. Prašenje, hač smědža w boju wo měr tež z druhimi hromadze wojować, wosebje z komunistami, je za zapad- nych stajnje zaso wažne prašenje.

Po do wutroby řečacych słowach ka- plana modlachu so wšelacy w próstwom- ym pačerju wo měr.

Na kemšach wobdžěli so tež biskop Južnoindiskeje Křesćanskeje cyrkwy. Wona wopřija wšěch njekatolskich kře- sćanow južnje Indiskeje.

Po kemšach mějach hišće intensiwnu rozmołwu z wobdžělnikom delegacije katolskich křesćanow na kongresu na- božinow za měr w Moskwe.

Myslu sej, zo je derje, hdyž dóstanje čłowjek stajnje zaso jónu nastorki wot- wonka. Tute dny běchu za mnje slyny nastork, njepopuščić we wojowanju wo měr a za wotbrónjenje! Cyril Pjeh

Tadeusz Różewicz

Wotewzać brēmjenja

Přišoł je k wam a praji

njejsće zamołwići
ani za swět ani za kónc swěta
wzachu wam brēmjo z ramjenjow
sće kaž ptaki a džěli
hrajkajće sej

a hrajkaja sej

a zabywaja
zo su basnje našich dnjow
bój wo wodych

(z přecelnej dowolnosću awtora
přełožil z pólsčiny rwl)

Tadeusz Różewicz, wuběrny pólski basnik a spisowaćel, woswjeci loni w oktobru swoje šěsćdzesaćiny. Jeho twor- ženje wobjimuje basnje, powědančka a džiwadtowe kruhi. Te štyri knihi z je- ho džělami, kotrež su wušli dotal w NDR w němskim přełožku, předstajaja nam wšě tele tři žanry. Přełožk, kotryž wo- zjewjamy, je přenja serbska — wězo skromnuška — pokazka z jeho bohateho swojorazneho basnišeho tworjenja.

W poslednich měsacach je so wjele wo Pólskej pisało a řečało; na wšelake wašnje so solidarizujemy z pólskim lu- dom. Njezapomněmy jako Serbja a kře- sćenjo pak při wšej materialnej soli- darnosći na wosebitu móc duchowneje solidarosće. rwl

Česki wopyt

Zdypkom we 18.30 hodž. móžachmy pjatk do swjatkow w Budyšinje česki bus z lubymi hosćemi z Prahi — 42 wo- sobow — powitać a jich rozdžělić na ho- scićelow w Bošecach, Nowych Poršičach, Kubšičach, Sowrjecach, Rachlo- wje, Bukecach, Rozwodecach a w Hor- njej Boršči.

Sobotu dopołdnja běchu naši hosćo w Serbskim literarnym muzeju, hdžež jim sotra Malinkowa w českej řeči da pře- hlad wo Serbow zaždženosći a přitom- nosći na zakładze našeje bohateje serb- skeje literatury. Potom skrótka jenož pohladachmy do serbskeje katolskeje cyrkwy w Budyšinje. Hižom w 11.30 hodž. bě za nas w přecelnej Hodžijskej korčmje dobry wobjed přitohowany. Po wobjedze pokaza wosadny farar Pietsch wukrajnym hosćom rjenje wob- nowjeny boži dom a rozprawješe wo cyrkwiskim žiwjenju Hodžijskeje wo- sady w zašlych časach a w přitomosći. Popołdnu chodžachu naši hosćo po Budyšinje a wobdžiwachu jeho rjanosć a zajimawosć.

Njedzelu we 8 hodž. zhromadźichmy so w Michałskej cyrkwi, zo bychmy serbsku božu słužbu swjěčili. Farar Siegfried Albert zložil swoje předowanje na 1. Kor. 12,4-11. Po kemšach dojedžech- my z hosćimi do Chrósćic a do Ralbic. Hdyž běchmy w Hodžiju powobjedowa- li, dyrbjachmy so rozžohnować. Čěscy bratřa a sotry přepodachu nam wulki pjenježny dar — 1 838,50 hr z nutrnym džakom za lube hospodowanje. Tutón džak dam Wam dale, kotřiž sće hosći tak lubje do swoich domow witali. Wjace króć slyšach, zo su so mjez Wami a nimi wutrobne styki nawjazale. To by był rjany dopokaz ekumeniskeje zmyslenosće. Gerhard Wirth

POWĚSĆE

Njeswaćidlo. Sobotu do Swjateje tro- jicy (5. 6. 82) smědžeštaj Pawoł Kujau a Martha rodž. Polanec w poměrnje dobrej strowosći swój dejmantny kwas swjěčić. W božim domje džakowaštaj so zhromadnje z cylej wulkej swójbu, třo- mi džawkami, jich mužemi, wnučkami a wulkimi wnučkami, za wšu božu hna- du a lubosć, kotruž běštaj w dołhich 60 lětach bohaće nazhoniloj. Jeju wěro- wanje běše tehdom přenje za noweho Njeswaćanskeho fararja Jana Kaplerja (1922).

Jubilar je 50 lět na železnicy džělał. Z wulkej prócu a zlutniwosću staj sebi mandželskaj rjanu chěžu njedaloko dwórnišća natwariloj.

Předewšěm lubej jubilarce je Nje- swaćanska wosada wjele džaka dołžna. Ze swojimaj pilnymaj rukomaj a swo- jim bohatym nazhonjenjom bě wona w přenich 30 lětach po wojnje wažna ze- pěra při mnohich wosadnych zarjado- wanjach, při jubilejnych konfirmacijach a druhich wosadnych swjedženjach, při znowatwarjenju cyrkwy a kantorata, při rjedženju cyrkwy. Doniž je so twa- riło, dyrbyeše so boži dom za kóždu njedzelu znova wurjedzić.

Njezapomněny wostanje nam podawk z lěta 1959. Tehdom wottorhachmy sći- nowu třěchu, zo by so cyrkej z cyhelemi zakryła. Wězo pomhaše swěrna jubi- larka we wulkej horcoće při dosć ma- zany m dže. Při tym padny sekera z třěchi strašnje blisko pola njeje dele. Bohu budž džak, zo ju njebě zraniła.

Lubymaj jubilaromaj přeje wosada rjany, miły wječor žiwjenja přez božu dobroćiwosć. W.

Budyšin: Serbscy ewangelscy fararjo zetkawaja so nimo swoich konwentow prawidlownje, zo bychu přežožowali pře- dowanske teksty za njedzele — je jich šěsć rynekow za šěsć lět — do nowijeje serbskeje řeče. Při tym chcedža, dalokož to dže, stary, znaty a mnohim staršim luby přełožk wobchowac.

Freiberg: Na generalnej synodze Zjednoćeneje ewangelsko-lutherskeje cyrkwy w NDR (VELK) řečeše jeje wo- džacy biskop, naš krajny biskop dr. Jan Hempel, dnja 10. junija wo teologiskich a pastoralnych zasadach křesćanskeho džěla za měr w swojej rozprawje za sy- nodu. Jako rolu a zdobom jako kamjeń pruwowanja křesćanskeho džěla za měr woznamjeni biskop při tym „wo- sobinsku zhromadnosć z Chrystusom“ pola wěriwych. ena

Tafla na twarjenju póla Łazowskeje cyrkwy. Na njej steji, zo je w tutej něh- dyšej šuli zbudžer serbskeje narodneje mysle, Jan Arnošt Smoler, wotrostli

SERBSKE BOŽE SŁUŽBY

awgust 1982

1. 8. — 8. njedzela po Swjatej trojicy
Budestecy: 14.00 hodž. kemše (G. Lazar)

8. 8. — 9. njedzela po Swjatej trojicy
Hrodzišćo: 8.30 hodž. kemše (G. Lazar)
Bart: 10.00 hodž. kemše (G. Lazar)
Huska: 10.00 hodž. kemše (Wirth)

15. 8. — 10. njedzela po Swjatej trojicy
Poršicy: 8.30 hodž. kemše z božim wot- kanzjom (Wirth)
Budyšink: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)
Bukecy: 10.00 hodž. kemše z božim wot- kanzjom (G. Lazar)
Rakecy: 9.30 hodž. kemše (Jan Lazar)

22. 8. — 11. njedzela po Swjatej trojicy
Hodžij: 10.00 hodž. kemše z božim wot- kanzjom (Wirth)

29. 8. — 12. njedzela po Swjatej trojicy
Klukš: 8.30 hodž. kemše (C. Pjeh)
Połpica: 10.00 hodž. kemše (C. Pjeh)

5. 9. — 13. njedzela po Swjatej trojicy
Budyšin-Michałska: 9.00 kemše (Albert)
Hrodzišćo: 8.30 hodž. kemše (C. Pjeh)
Bart: 10.00 hodž. kemše (C. Pjeh)
Budestecy: 14.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (C. Pjeh)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. — Wuchadža jónkróć za měsac z licencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Mini- sterskeje rady NDR. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hlowny zamołwity redaktor: Farar Cyril Pjeh, 8400 Rie- sa 11, Windmühlenstraße 17, tel. 72 83. Ekspe- dicitja: Farar G. Lazar, 8601 Bukecy (Hochkirch, Kirchweg 3). Přinoški a dary na konto Sorbi- sche evangelische Superintendentur Bautzen Sp. Bautzen 4962-30-110! — Ludowe nakładni- stwo Domowina Budyšin. — Index-Nummer 32921 — Čisć: Nowa Doba, čisćernja Domowiny (III-4-9-1044)